

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	6
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	6
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	7
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	7
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	8
7. DENETİM BULGULARI	9
8. EKLER	26

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Personel Sayısı (Taşra Dahil)	3
Tablo 2: 2024 Yılı Gelir Gerçekleşme Tablosu (Ekonomik Sınıflandırma Düzeyinde)	4
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 4: Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmayan Hidroelektrik Santralleri	22

KISALTMALAR

AT	Arazi Toplulaştırma
DSİ	Devlet Su İşleri Genel M¼d¼rl¼ę¼
EPIAŞ	Elektrik Piyasaları İşletme Anonim Şirketi
E¼AŐ	Elektrik Üretim Anonim Şirketi
GYMY	Genel Y¼netim Muhasebe Y¼netmelięi
HES	Hidroelektrik Enerji Santrali
KHK	Kanun H¼km¼nde Kararname
KKTC	Kuzey Kıbrıs T¼rk Cumhuriyeti
KMYKK	Kamu Mali Y¼netim ve Kontrol Kanunu
kWh	Kilowatt Saat
TEİAŞ	T¼rkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi
TİGH	Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Kurum Alacaklarının Güncellenmesinin Terkin Yoluyla Yapılması
2. Takipli Alacakların İlgili Hesaplarda İzlenmemesi
3. Tahsisli Taşınmazların Mali Tablolarda Yer Almaması
4. Taşınmazların Fiili Envanterinin Yapılmaması
5. Mülkiyeti İdareye Ait Kuyuların Mali Tablolarda Tam ve Doğru Tutarlarla İzlenmemesi
6. Hurdaya Ayrılarak Satışı Yapılan Taşınırların Muhasebe Hesaplarından Çıkarılmaması
7. Genel Bütçenin Geliri Olan İdari Para Cezalarının DSİ Bütçesine Gelir Kaydedilmesi
8. Duran Varlığın Maliyetine Dahil Edilmesi Gereken İlk Madde ve Malzemelerin Doğrudan Giderleştirilmesi
9. Taşınmaz Satışlarında İlgili Taşınmazın Kayıtlı Değeri Yerine Satış Bedeli Kullanılarak Kayıtlardan Çıkarılması

B. Diğer Bulgular

1. Bak Onar II Projesi Kapsamında Geri Ödenmesi Gereken Bakım Onarım Bedellerinin Eksik Tahsil Edilmesi
2. İlave Katkı Payının Hesaplanmasında Kullanılan Yıllık Sisteme Verilen Elektrik Enerjisi Üretim Miktarının Hatalı Hesaplanması
3. Elektrik Üretim Anonim Şirketine (EÜAŞ) Devredilen Hidroelektrik Santrallerine İlişkin Gerekli İşlemlerin Yapılmaması
4. Taşınmazların Cins Tashihi İşlemlerinin Tamamlanmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ), 6200 sayılı Kanun'la 18 Aralık 1953 tarihinde kurulmuş ve 1954 yılında teşkilatlanmıştır. DSİ Genel Müdürlüğü, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı kamu tüzel kişiliğine sahip, özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden düzenlenmiştir. Merkezi Ankara'dadır. Merkezi Yönetim kapsamında olup ülkemizdeki su kaynaklarının planlanması, yönetimi, geliştirilmesi ve işletilmesinden sorumlu, yatırımcı bir kuruluştur.

Kurum, faaliyetlerini 6200, 167, 1053 ve 4373 sayılı Kanunlara göre yürütmekte olup, 15.7.2018 tarih ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 121'inci maddesinde görev ve yetkileri özetle şu şekilde sıralanmıştır:

- Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmek,
- Sulama tesislerini kurmak, sulama sahalarında harita ve planları yapmak veya yaptırmak,
- Sulak alanları ıslah etmek, erozyon kontrolü ile ilgili etüt ve planlama işleri ve ağaçlandırma çalışmaları yapmak,
- Akarsularda ıslahat yapmak,
- Söz konusu maddede belirtilen işlerin her türlü etüt ve projelerini yapmak veya yaptırmak,
- Tesislerin yapılması hususunda her türlü mali imkânları araştırmak,
- Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılıp kamu yararı bulunan ve Genel Müdürlüğün vazifesi ile ilgili işlere ait proje ve keşif evrakını tetkik ve tasdik etmek,
- Genel Müdürlüğün bu maddede belirtilen çalışmaları için gerekli olan tesisleri yapmak veya yaptırmak, teçhiz etmek, kiralamak ve bakımlarını temin etmek,
- Genel Müdürlüğün vazifesi içinde bulunan işlerin yapılmasına lüzumlu gayrimenkulleri kanunlarına göre geçici olarak işgal etmek veya istimlak etmek veya satın almak,
- Genel Müdürlüğün çalışma konusuna giren işleri yapmaya lüzumlu malzeme, makine, teçhizat ve taşıtları seçmek, sağlamak, çalıştırmak ve icabında kira mukabili vermek ve bunlar için gerekli tamir atölyeleri ile tesisleri kurmak ve işletmek,
- Kullanılmış suları tekrar kazanmak maksadıyla gerekli tesisleri yapmak veya yaptırmak,
- Sınır aşan ve sınır oluşturan sular konusunda görev alanı ile ilgili çalışmalar yapmak,

- Kamu kurum ve kuruluşları ile yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere eğitim, etüt, planlama, proje hazırlama, müşavirlik, laboratuvar ve kontrollük hizmeti vermek,
- Su tahsislerini yapmak, yerüstü ve yeraltı sularını kalite yönünden izlemek,
- Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerini yürütmek,
- Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.

Ayrıca Kurum, 1053 Sayılı Belediye Teşkilâtı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun, 167 Sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun, 5488 Sayılı Tarım Kanunu, 6172 Sayılı Sulama Birlikleri Kanunu, 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve 5543 Sayılı İskân Kanunu'nun Ek 2'nci maddesi ile verilen görevleri yerine getirir.

Kurum, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na (KMYKK) ve Kamu İhale Mevzuatına tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

DSİ Genel Müdürlüğünün üst yönetim birimi Ankara'daki Genel Müdürlük makamıdır. Genel Müdürlük altında merkezde Daire Başkanlıkları ve eşdeğer statüdeki Merkez Teşkilatı Birimleri ile taşrada Bölge Müdürlükleri yer almaktadır. Merkez Teşkilatı birimleri ana hizmet, danışma ve denetim ile yardımcı hizmet fonksiyonlarını üst yönetim adına takip ederler. Bölge Müdürlükleri ise kendi görev sahaları kapsamında fonksiyonların tümünü merkez teşkilatı adına yürüten yönetim birimleridir. Türkiye genelinde Akarsu Havzaları dikkate alınarak yapılandırılmış durumda ikisi geçici olmak üzere 26 adet Bölge Müdürlüğü bulunmaktadır. DSİ Çoruh Projeleri, 26.Bölge Müdürlüğü (Artvin) ile DSİ Iıhsu Projesi 16. Bölge Müdürlüğü (Mardin) geçici Bölge Müdürlükleridir.

Bölge Müdürlükleri teşkilatı altında şube müdürlükleri veya müstakil başmühendislikler yer alır. Bunlar bölge müdürlüğü adına belli bir coğrafi alanda görevli ve/veya entegre bir projeyi/işletmeye alınmış tesisleri sevk ve idareden sorumludur. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'nin ihtiyacı olan sulama, içme ve kullanma suyunun temini maksadıyla geçici statülü olarak oluşturulan KKTC Proje Şube Müdürlüğü ise Lefkoşa'da bulunmaktadır.

Genel Müdürlük ve taşra teşkilatında 31.12.2024 itibarıyla 24.838 personel istihdam edilmekte olup, dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Personel Sayısı (Taşra Dahil)

Sınıfı/ Statüsü	Merkez	Taşra	Toplam	Oran (%)
Genel İdari Hizmetleri	377	1.672	2.049	8,25
Teknik Hizmetler	1.097	5.912	7.009	28,22
Avukatlık Hizmetleri	12	98	110	0,44
Sağlık Hizmetleri	24	58	82	0,33
Yardımcı Hizmetler	34	369	403	1,62
Devlet Memurları Toplamı	1.544	8.109	9.653	38,86
Sözleşmeli Personel	194	948	1.142	4,60
4/B	5	23	28	0,11
Daimi İşçi (696 s. KHK daimi işçiler dahil)	690	13.325	14.015	56,43
Genel Toplam	2.433	22.405	24.838	100

Kurum, yatırımların plan ve programa bağlanmasında Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile; bütçe ödeneklerinin serbest bırakılması ve harcanması aşaması, kesin hesabın çıkarılması ve ülke dışındaki kaynaklardan kredi sağlayarak yatırımlarını finanse etmek istediğinde Hazine ve Maliye Bakanlığı ile; Hidroelektrik Enerji Santralleri (HES) elektrik üretimi için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile; Su Kullanım Hakkı Anlaşması çerçevesinde yapacağı sözleşmelerde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ile, içme suyu tesislerinin yapımı ve devir süreçlerinde Belediyeler, İl Özel İdareleri ve Sulama Birlikleri ile irtibat halindedir.

1.3. Mali Yapı

DSİ Genel Müdürlüğü, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na tabi özel bütçeli bir kuruluş olup, işlemlerini bu Kanun ile belirlenmiş muhasebeleştirme ve raporlama kurallarına göre gerçekleştirmektedir.

Kurumun muhasebe hizmetleri, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından kurulan sistemde Genel Müdürlük ve 26 Bölge Müdürlüğü olmak üzere 27 muhasebe birimince yürütülmekte ve merkezde Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı tarafından konsolide edilmektedir. Sosyal Tesislere ait muhasebe kayıtları ilgili birimlerde tutulmakta, mali tabloları ise Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı'nda toplanmaktadır.

Kurumun mali yapısına ilişkin olarak 31.12.2024 itibariyle bütçe gelirleri ile bütçe giderlerinin gerçekleşmeleri aşağıda verilmektedir.

1.3.1. Gelirler

Kurumun 2024 yılı Bütçelenen ve Gerçekleşen Tutarların Karşılaştırma Tablosuna göre; yılsonu gelir toplamı 145.345.130.229,03 TL olup, 137.043.404.071,09 TL'si Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerden, 3.068.159.964,61 TL'si ise teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinden oluşmaktadır. 2024 yılı gelirlerinin birinci düzey ekonomik kod bazında dağılımı aşağıda yer almaktadır:

Tablo 2: 2024 Yılı Gelir Gerçekleşme Tablosu (Ekonomik Sınıflandırma Düzeyinde)

Gelir Bütçesi	Gelir Tahmini (TL)	Yılsonu Gerçekleşme (A)	Gerçekleşme/Gelir Tahmini (%)
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	1.529.570.000,00	3.068.159.964,61	200,59
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	118.559.336.000,00	137.043.404.071,09	115,60
Diğer Gelirler	3.398.130.000,00	4.954.672.232,44	145,81
Sermaye Gelirleri	72.300.000,00	401.872.276,30	555,84
Red ve İadeler (-)	0,00	122.978.315,41	
Toplam Gelir	123.559.336.000,00	145.345.130.229,03	117,63

1.3.2. Giderler

Kurumun 2023 yılı toplam bütçe gideri 80.205.550.873 iken 2024 yılı toplam bütçe gideri % 89 oranında artış göstererek 151.539.182.839 TL olarak gerçekleşmiştir.

2024 yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosuna göre kurumun harcamalarının birinci düzey ekonomik kod bazında dağılımı aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Gider Bütçesi	Sene Başı Ödeneği	Revize Ödenek	Gerçekleşen	Sene Başı Ödeneğine Göre Gerçekleşme Oranı (%)
Personel Giderleri	18.079.922.000,00	19.662.242.000,00	19.469.832.423,39	107,7
SGK Devlet Primi Giderleri	3.070.551.000,00	3.382.685.000,00	3.325.560.025,85	108,3
Mal ve Hizmet Alımı Giderleri	2.308.420.000,00	2.969.104.000,00	2.708.478.845,68	117,3
Cari Transferler	332.443.000,00	360.164.000,00	358.762.504,02	107,9
Sermaye Giderleri	99.065.000.000,00	126.616.146.167,06	125.571.549.040,04	126,8

Sermaye Transferleri	723.000.000,00	105.009.000,00	105.000.000,00,00	14,5
Toplam Gider	123.579.336.000,00	153.095.350.167,06	151.539.182.838,98	122,6

Yukarıda yer alan bütçe giderleri ve ödenekler tablosuna göre; toplam bütçe giderlerinin yaklaşık % 82,9'u 06-Sermaye Giderleri tertibinden yapılan ödemeler olup, bu tutar Kurumun gerçekleştirdiği yatırım projelerinin toplam tutarını göstermektedir.

Kurumun 2024 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosuna bakıldığında ise; 2024 yılı faaliyetleri ile 187.049.701.904,45 TL tutarında net gelir elde edildiği, 64.776.048.649,59 TL faaliyet gideri yapıldığı görülmüş olup, 159.715.499.642,41 TL'lik enflasyon düzeltmesi de dikkate alındığında faaliyet sonucu 281.989.152.897,27 TL olarak gerçekleşmiştir.

Ayrıca, DSİ bünyesinde bulunan misafirhane, yemekhane, eğitim ve dinlenme tesisi ve kreş adı altında yer alan birimlerin gelir ve giderleri, Kurum bütçesi içerisinde yer almayıp, Sosyal Tesisler başlığı altında muhasebeleştirilip, konsolide edilerek raporlanmaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

DSİ, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na tabi özel bütçeli bir kuruluş olup, işlemlerini bu Kanun ile belirlenmiş muhasebeleştirme ve raporlama kurallarına göre gerçekleştirmektedir.

5018 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesinin ilk iki fıkrasında;

“Muhasebe sistemi; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak ve malî raporların düzenlenmesi ile kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde kurulur ve yürütülür.

Kamu hesapları, kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile malî sonuç doğuran ve öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemlerle garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek, yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulur.” denilmektedir.

Çerçeve hesap planı ile düzenlenecek mali raporların şekil, süre ve türleri Kanun'un 49'uncu ve 80'inci maddelerine dayanılarak düzenlenip, Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği (GYMY) ile belirlenmiştir. Bu düzenlemelere göre, muhasebe sistemi tahakkuk esaslı olup, mali yıl esasına göre tutulmaktadır. Kamu idaresinin bütün varlık ve yükümlülükleri, gelir ve giderleri ile garantileri gibi tüm mali işlemlerini kapsamaktadır.

Mali raporlamanın amacı; yöneticilere, kamuoyuna ve denetim yetkililerine bilgi

sunmaktır.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay'a gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup, denetim bunlar ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Özkaynak Değişim Tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin

hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. Ayrıca İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir.

Bunun dışında personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası ile hassas görevlere ilişkin prosedürler tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik Plan ve İdare Performans Programı zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. Ayrıca idare iç kontrol risklerini tam ve doğru şekilde belirlemiştir. Bu kapsamda, risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışma (*risklerin gerçekleşme ihtimali-olası etkisi belirlenerek önem düzeyine karar verme*) yapılmıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. Ayrıca İdarede yapılan görevlendirmelerde “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuş olup, Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmuş olup, 20 adet iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Bu kadrolardan 14’ü doludur. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim ve raporlama çalışmaları mevcut olup, İç Denetim Birimi Başkanlığınca 2024 yılında 13 adet iç denetim, 5 adet inceleme, 1 adet danışmanlık faaliyetinin tamamlandığı görülmüştür.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Kurum Alacaklarının Güncellenmesinin Terkin Yoluyla Yapılması

İçme, kullanma ve endüstri suyu ile arıtma tesisi yatırım bedeli geri ödemelerinden doğan alacakların yıllık birim fiyat güncellemeleri yapılırken geçmiş tahakkukun gider yazılarak terkin edildiği, akabinde iptal edilen alacağın yeni fiyatlar ile güncellenip tekrar gelir tahakkuku yapıldığı görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Faaliyet sonuçları tablosu ilkeleri" başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde sırasıyla; kamu idarelerinin faaliyetlerine ilişkin gelir ve gider işlemlerinin tahakkuk esasına dayalı olarak gelir ve gider hesaplarında izleneceği, gerçekleşmemiş gelir ve giderlerin gerçekleşmiş gibi ya da gerçekleşenlerin gerçek tutarından farklı gösterilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede; muhasebe yetkilisi tarafından içme, kullanma ve endüstri suyu ile arıtma tesisi yatırım bedeli geri ödemelerinden doğan alacakların yıllık birim fiyat güncellemesi yapılırken; geçmiş tahakkukun manuel şekilde gider yazılarak iptal edildiği, daha sonra iptal edilen alacağın yeni fiyatlar ile güncellenip tekrar gelir kaydı yapıldığı tespit edilmiştir.

İlgili alacakların bu şekilde güncellenmesi, gerçekleşmemiş bir faaliyet geliri ile faaliyet giderinin gerçekleşmiş gibi görünmesine yol açmakta diğer bir ifadeyle; mali tablolarda 630 Giderler ve 600 Gelirler hesaplarının gerçek değerinden fazla görünmesine neden olmaktadır. Şöyle ki; güncelleme yapmak için kayıtlardan çıkarılan ve 630 no'lu hesaba kaydedilen 286.657.887,75 TL faaliyet gideri olarak görünmekte ise de; aslında bu tutar güncelleme yapmak için terkin edilen alacak tutarıdır. Benzer şekilde 600 no'lu hesaba yapılan 305.199.344,47 TL tutarındaki kayıt ise daha önce yapılan tahakkuk ve fark tutarından oluşmakta olup, tamamının gerçekleşmiş faaliyet geliri olarak değerlendirilmesi mali tabloların hatalı değerlendirilmesine neden olacaktır.

Sonuç olarak; içme, kullanma ve endüstri suyu ile arıtma tesisi yatırım bedeli geri ödemelerinden doğan alacakların yıllık birim fiyat güncellemelerinin terkin işlemi yapılmadan ek tahakkuk olarak sisteme girilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Takipli Alacakların İlgili Hesaplarda İzlenmemesi

Kamu İdaresince tahakkuk edilen ancak vadesi içinde tahsil edilemeyen alacakların ilgili muhasebe kayıtlarında izlenmediği görülmüştür.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına ilişkin, "Hesabın niteliği" başlıklı 54'üncü maddesinde; mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinden ortaya çıkan alacaklardan takibe alınan tutarlar ile bunlardan yapılan tahsilat, tecil ve terkin işlemlerinin izlenmesi için 121 no'lu hesabın kullanılacağı ifade edilmiştir.

Mezkur Yönetmelik'in 121 no'lu hesaba ilişkin "Hesabın işleyişi" başlıklı 56'ncı maddesinde; takibe alınan alacakların bu hesaba borç, 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabına alacak kaydedileceği, öte yandan gelirlerden takipli alacaklar hesabında kayıtlı alacaklardan, nakden veya mahsuben yapılan tahsilat tutarlarının bir taraftan bu hesaba alacak, 100 Kasa Hesabı veya 102 Banka Hesabı ya da ilgili diğer hesaplara borç; diğer taraftan 800 Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805 Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden; vadesinde tahsil edilemeyen tahakkuka bağlanmış alacakların ilgili hesaplardan 121 no'lu hesaba aktarılması ve söz konusu takibe konu olmuş alacağın tahsil, tecil ve terkin süreçlerinin bu hesap üzerinden yapılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Ancak yapılan incelemede, 2024 yılı itibarıyla vadesi dolan 389.295.595,72 TL alacağın, takipli alacaklar hesabına aktarılmadığı, bu nedenle bilançoda 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabının 389.295.595,72 TL fazla, 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının ise aynı tutarda eksik görüldüğü tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından vadesinde tahsil edilemeyen tahakkuka bağlanmış alacakların ilgili hesaplardan 121 no'lu hesaba aktarılması ve söz konusu takibe konu olmuş alacağın tahsil, tecil ve terkin süreçlerinin bu hesap üzerinden yapılması gerekmektedir.

BULGU 3: Tahsisli Taşınmazların Mali Tablolarda Yer Almaması

Mülkiyeti DSI'ye ait olup, diğer kamu kurumlarına tahsis edilen taşınmazlar ile mülkiyeti diğer kamu kurumlarına ait olup DSI'ye tahsis edilen taşınmazların mali tablolarda yer almadığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun:

“Taşınmaz tahsisi” başlıklı 47'nci maddesinde; kamu idarelerinin, kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebileceği, tahsis edilen taşınmazın amaç dışı kullanılamayacağı, ifade edilmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in “Tanımlar” başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendinde; ‘tahsis kavramı’, mülkiyeti kendilerinde kalması koşuluyla kamu idarelerince, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerinin yerine getirilebilmesi amacıyla mülkiyetlerindeki taşınmazların, birbirlerine veya köy tüzel kişiliklerine; Hazineye ait taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin ise, Maliye Bakanlığınca hizmetin devamı süresince kamu idarelerinin veya köy tüzel kişiliklerinin bedelsiz olarak kullanımına bırakılması olarak tanımlanmıştır.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in “Kayıt ve kontrol işlemleri” başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında ise, taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri, kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınması olarak tanımlanmış ve kayıtların belgeye dayanmasının esas olduğu belirtilmiştir.

Bu kapsamda, mülkiyeti Hazineye veya kamu idarelerine ait olup bir başka kamu idaresinin kullanımına tahsis edilen taşınmazların, tahsis edilen kamu idaresinin mali tablolarında gösterilmesini teminen Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün 27.04.2015 tarih ve 90192509010.03 4167 sayılı yazısında tahsis işlemi kapsamında kamu idareleri ve muhasebe birimlerince yapılacak işlemler belirtilmiştir.

Buna göre; taşınmaz maliki kamu idaresi tarafından tahsis işlemine ilişkin belgeler muhasebe birimine verildiğinde; 500 Net Değer Hesabına (11.Tahsis Edilen Taşınmazlar) borç, ilgisine göre 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252

Binalar Hesabına (02.Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar) alacak; varsa taşınmaza ilişkin amortisman tutarları 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç, 500 Net Değer Hesabına (13.Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarı) alacak kaydedilecektir. Bu kayıtlar taşınmazın mülkiyet kayıtlarının bulunduğu muhasebe birimlerince yapılacaktır.

Yapılan incelemede, DSİ tarafından diğer kamu kurumlarına tahsis edilen taşınmazların ilgili maddi duran varlık hesaplarının alt kodlarında muhasebeleştirilmediği; DSİ'ye tahsis edilen taşınmazların ise muhasebe kayıtlarında yer almadığı görülmüştür. Bu durum, Kurumun mali tablolarında 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı, 252 Binalar Hesabı, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı ile 500 Net Değer Hesabında hataya sebebiyet vermektedir.

Sonuç olarak, mali tabloların doğru ve güvenilir bilgi üretebilmesi açısından mülkiyeti DSİ'ye ait olup diğer kamu kurumlarına tahsis edilen taşınmazlar ile mülkiyeti diğer kurumlara ait olup DSİ tarafından tahsisli kullanılan taşınmazların, Kurumun mali tablolarında yer alması gerekmektedir.

BULGU 4: Taşınmazların Fiili Envanterinin Yapılmaması

Kurum tasarrufunda bulunan taşınmazların, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümlerinin öngördüğü şekilde fiili envanterlerinin yapılmadığı ve muhasebe kayıtlarına yansıtılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in;

“Kayıt ve kontrol işlemleri” başlıklı 5’inci maddesinin birinci fıkrasında, taşınmaz kayıt ve kontrol işlemlerinin, kamu idarelerine ait taşınmazların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınması olduğu ve kayıtların belgeye dayanmasının gerektiği belirtilmiştir.

“Mevcut taşınmazların kaydına ilişkin işlemler” başlıklı Geçici 1’inci maddesinde, Yönetmelik’in 5’inci maddesinin ikinci fıkrasına göre maliyet bedeli veya rayiç değerleri üzerinden muhasebe kayıtlarına alınması gereken taşınmazların, bu değerler üzerinden kayıtlara alınmaya kadar emlak vergi değerleri üzerinden aşağıdaki şekilde kayıtlara alınacağı;

a) Taşınmazların fiili envanteri emlak vergi değerleri üzerinden kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerince, mevcut kullanım şekilleri esas alınarak en geç 30.09.2014

tarihine kadar tamamlanarak Yönetmelik ekinde yer alan formlara ve icmal cetvellerine kaydedileceği,

b) Fiili envanteri yapılan taşınmazlara ait bilgilerin muhasebe kayıtları yapılmak üzere ilgili muhasebe birimlerine verilmesi gerektiği, muhasebe birimlerinin, kayıtlı taşınmazları ilgili hesaplardan 01.10.2014 tarihi itibarıyla çıkaracağı ve aynı tarihte fiili envanter bilgileri üzerinden muhasebe kayıtlarını yapması gerektiği, Yönetmelik'in 5'inci maddesine göre yapılması gereken işlemlerin 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanacağı, belirtilmiştir.

Buna göre, idarelerin mevcut taşınmazlarıyla, içinde bulunulan yılda edindikleri ve elden çıkardıkları taşınmazları miktar ve değer olarak takip etmek için kayıt altına almaları ve emlak vergisi değerleri üzerinden fiili envanter işlemlerini 30.09.2014 tarihine kadar tamamlamaları, 01.10.2014 tarihinde envanter bilgilerine göre muhasebe kayıtlarını yapmaları, 31.12.2017 tarihine kadar da maliyet bedeli veya rayiç bedel tespit çalışmalarını tamamlayarak taşınmazların mevcut muhasebe kayıtlarını yeni değerleriyle güncellemeleri gerekmektedir.

Ancak yapılan incelemede, bu gerekliliklerin yerine getirilmediği görülmüştür. Bu durum, Kurumun mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların tespit ve takibini zorlaştırmakta, ayrıca taşınmazların tam ve doğru olarak muhasebe kayıtları ile mali tablolara yansıtılmasını engellemektedir.

2023 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda yer verilen söz konusu hususun 2024 yılında da devam ettiği anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Kurumun tasarrufunda bulunan taşınmazların fiili envanterinin yapılması ve muhasebe kayıtlarına yansıtılması gerekmektedir.

BULGU 5: Mülkiyeti İdareye Ait Kuyuların Mali Tablolarda Tam ve Doğru Tutarlarla İzlenmemesi

Gerçek veya tüzel kişilere intifa hakkı devri ya da kiralama yapmak amacıyla idarenin açtığı veya açtığı işletme kuyuları ile etüt ve rasat amaçlı açılmış olan araştırma kuyularının mali tablolarda tam ve doğru tutarlarla izlenmediği tespit edilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "İç imkanlar ile üretilen varlıklar" başlıklı 20'nci maddesinde; kamu idarelerinin bizzat kendi imkanlarıyla ürettikleri maddi duran varlıkların üretimi için yapılan giderlerin, işlem tarihindeki maliyet bedeli üzerinden ilgili varlık hesaplarına kaydedileceği hüküm altına alınmıştır. Aynı Yönetmeliğin "Maddi duran

varlıkların kayıt değerleri” başlıklı 26’ncı maddesinin birinci fıkrasında; gerek yatırım gerekse kullanım amacıyla edinilen maddi duran varlıkların maliyet bedeliyle muhasebeleştirileceği belirtilmiş olup; alış bedeline, vergi, resim ve harçlar ile diğer doğrudan giderlerin ilave edilmesi suretiyle maliyet bedelinin tespit edileceği açıklanmıştır.

2024 yılı itibarıyla; kurumun kendi imkanlarıyla açtığı veya ihale yoluyla açtırılan 20.843 adet işletme kuyusu ve 13.223 adet araştırma kuyusu mevcuttur. İşletme amaçlı kuyular gerçek veya tüzel kişilerden gelen talep üzerine açılmakta olup, bu kuyular protokol ile talep edenin rızasına göre ya kişiye kiralanmakta ya da kuyunun intifa hakkı devredilmektedir. Araştırma kuyuları ise rasat ve etüt amaçlı açılmaktadır. Bunlardan etüt amaçlı olanlar akiferlerin hidrojeolojik parametrelerini belirlemek amacıyla açılmakta iken rasat kuyuları ise akiferlerdeki seviye ve kalitenin takibi amacıyla açılmaktadır.

Yapılan incelemede, gerek işletme amaçlı gerekse araştırma amaçlı açılan veya açtırılan söz konusu kuyuların Kurumun muhasebe kayıtlarında yer almadığı görülmüştür.

Sonuç olarak; kamu idaresi tarafından gerek işletme amaçlı gerekse araştırma amaçlı açılan veya açtırılan söz konusu kuyuların maliyet bedelleri üzerinden 251 Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri hesabına borç ve 500 Net Değer hesabına alacak kaydedilerek izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Hurdaya Ayrılarak Satışı Yapılan Taşınırın Muhasebe Hesaplarından Çıkarılmaması

Kamu İdaresi tarafından kırılma, bozulma veya eskime gibi nedenlerle kullanılmayacak veya tüketilemeyecek hale gelenler ile kullanılma olanağını yitiren varlıklardan Makine ve Kimya Endüstrisi AŞ Hurda İşletmesi Müdürlüğü'ne satılan hurdaların muhasebe hesaplarından çıkarılmadığı görülmüştür.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin; 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına ilişkin “Hesabın niteliği” başlıklı 214’üncü maddesinde, elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabının çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren gelecek yıllar ihtiyacı stoklar ve maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiş, “Hesabın işleyişi” başlıklı 215’inci maddesinde ise, kullanılma olanağını yitiren maddi duran varlıkların kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak, ayrılmış olan amortisman tutarının 257 Birikmiş Amortismanlar ve Değer

Düşüklüğü Karşılığı Hesabına borç, 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedileceği, ifade edilmiştir.

Anılan Yönetmelik'in 215'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabında kayıtlı stok ve varlıklardan satılmak suretiyle elden çıkarılanların, bir taraftan kayıtlı değeriyle 294 no'lu hesaba alacak, satış bedelinin 100 Kasa Hesabı veya 102 Banka Hesabı ya da ilgili diğer hesaplara borç, satış bedeli ile net değeri arasındaki olumlu farkın 600 Gelirler Hesabına alacak, ayrılmış olan amortisman tutarlarının 299 no'lu hesaba borç, satış bedeli ile net değeri arasındaki olumsuz farkın ise 630 Giderler Hesabına borç kaydedileceği, diğer taraftan satış bedelinin 800 Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805 Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, çeşitli nedenlerle kullanılma olanağını yitiren varlıkların 294 no'lu hesaba aktarılması, bunların satılmak suretiyle kayıtlarından çıkarılmasında ise bahsi geçen hesaba alacak kaydedilmesi, kayıtlı değeri ile satış bedeli arasındaki farkın ilgisine göre gelir ya da gider hesaplarıyla ilişkilendirilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; 2. Bölge (İzmir), 4. Bölge (Konya) ve 22. Bölge (Trabzon) Müdürlüklerinde hurdaya ayrılan varlıkların Makine Kimya Endüstrisi AŞ Hurda İşletmesi Müdürlüğüne satıldığı, satış bedellerinin ilgili varlık ve gelir hesaplarına kaydedildiği, ancak hurdaya ayrılan varlıkların çıkış kayıtlarının yapılmayarak 294 no'lu hesapta izlenmeye devam edildiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, kullanılma olanağını yitiren 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında izlenen varlıklardan, satılmak suretiyle elden çıkarılanların; bu hesaplardaki kayıtlı değerleri üzerinden 294 no'lu hesaba alacak, 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedilmek suretiyle çıkış kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

BULGU 7: Genel Bütçenin Geliri Olan İdari Para Cezalarının DSİ Bütçesine Gelir Kaydedilmesi

Kabahatler Kanunu'na göre genel bütçenin geliri olması gereken idari para cezalarının DSİ bütçesine gelir kaydedildiği tespit edilmiştir.

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un;

“Belge alınması ve bilgi verilmesi mecburiyeti” başlıklı 8’inci maddesinin birinci fıkrasında; su temini maksadıyla, kesitleri ne olursa olsun, tabii zemin üstünden itibaren derinliği DSİ tarafından tespit ve ilgili bakanlığın onayından sonra ilan olunan haddi aşan her türlü çukur, sondaj ve kuyular (el ile açılan kuyular hariç), su temini maksadıyla, boyları ve kesitleri ne olursa olsun, ufki veya meyilli her türlü galeriler ve tünellerin kazılması ve açılması için DSİ’den belge alınmasının mecburi olduğu,

“Kullanma belgesi” başlıklı 10’uncu maddesinde; arama belgesine dayanılarak arazisinde yeraltı suyu bulunan kimsenin, suyu kullanabilmesi için bir ay içinde DSİ’ye müracaat ederek kullanma belgesi alması gerektiği,

“İslah ve tadil belgesi” başlıklı 11’inci maddesinde; kullanma belgesine haiz bir kimse arazisindeki kuyuların veya yeraltı suyu menbalarının verimini artırmak veya başka bir maksadı sağlamak gibi mülhazalarla bunlar üzerinde kendiliğinden herhangi bir müdahalede bulunamayacağı veya kuyuların kullanma şeklini değiştiremeyeceği ancak, DSİ’den "ıslah ve tadil belgesi" almak suretiyle, böyle bir ameliyeye girişebileceği,

belirtilmiştir.

Aynı Kanun’un “Ceza hükümleri” başlıklı 18’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde sırasıyla; belge almadan 8’inci maddedeki işleri yapanlar ile kasten yanlış bilgi verenlere, 10’uncu ve 11’inci madde hükümlerine aykırı hareket edenlere mülki idari amiri tarafından idari para cezası verileceği ifade edilmiştir.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun “İdarî para cezası” başlıklı 17’nci maddesinin üçüncü fıkrasında, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri tarafından verilen idarî para cezalarının genel bütçeye gelir kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden; 167 sayılı Kanun’un ilgili hükümlerine aykırı hareket edenlere mülki idari amiri tarafından idari para cezası verileceği ve söz konusu cezanın genel bütçeye gelir kaydedileceği anlaşılmaktadır.

Ancak yapılan incelemede; 167 sayılı Kanun’da yer alan şartları taşımadan açılan kuyular için mülki idari amiri tarafından takdir edilen idari para cezalarının genel bütçeye gelir kaydedilmesi gerekirken DSİ bütçesine gelir kaydedildiği görülmüştür.

Sonuç olarak; DSI'nin geliri olmadığı halde kurum bütçesine gelir kaydedilen idari para cezaları, kurumun faaliyet sonuçları tablosunda 600 Gelirler Hesabının hatalı görünmesine sebep olduğundan, söz konusu hatalı uygulamanın düzeltilmesi gerekmektedir.

BULGU 8: Duran Varlığın Maliyetine Dahil Edilmesi Gereken İlk Madde ve Malzemelerin Doğrudan Giderleştirilmesi

Kamu İdaresi tarafından sulama, baraj, gölet gibi varlıkların yapımında kullanılan malzemelerin temini (boru ve boruların montajı için gerekli yedek parça alımı) için yapılan harcamaların varlığın maliyetine dahil edilmeden doğrudan faaliyet hesaplarıyla ilişkilendirildiği görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Varlıklara ilişkin ilkeler" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde; kamu idarelerince tüketimde kullanmak amacıyla edinilen malzemelerin maliyet bedelleriyle dönen varlıklar içindeki ilgili hesaplara kaydedileceği ve bunlardan yapılan tüketim veya kullanımların stok hesaplarından düşülerek karşılıkları duruma göre ilgili varlık veya gider hesaplarına kaydedileceği belirtilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin "Maddi duran varlıkların kayıt değerleri" başlıklı 26'ncı maddesinde; gerek yatırım ve gerekse kullanım amacıyla edinilen maddi duran varlıkların maliyet bedeliyle muhasebeleştirileceği ifade edilmiş olup, alış bedeline vergi, resim ve harçlar ile diğer doğrudan giderlerin ilave edilmesi ile de maliyet bedelinin tespit edileceği hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca anılan Yönetmeliğin "258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı" başlıklı 138'inci maddesinin birinci fıkrasında bu hesabın, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılıncaya kadar izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; duran varlıkların maliyet bedeliyle muhasebeleştirileceği, yapımı süren duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin 258 no'lu hesapta izleneceği, tüketime gönderilen malzemelerin ilgisine göre stok hesaplarından düşülüp varlık hesaplarına kaydedilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Ancak DSI 6. Bölge (Adana) Müdürlüğünde yerinde yapılan incelemede; duran varlığın maliyetine dahil edilmesi gereken 125.831.555,59 TL tutarındaki malzeme alımlarının (boru

ve boruların montajı için gerekli yedek parça alımı) bilanço hesaplarıyla ilişkilendirilmeksizin doğrudan giderleştirildiği tespit edilmiştir. Bu durum beraberinde; mali tabloda bir taraftan kurumun varlıklarının 125.831.555,59 TL tutarında eksik görünmesine yol açmakta, diğer taraftan giderlerin de aynı miktarda fazla görünmesine neden olmaktadır.

Sonuç olarak, kamu idaresinin tasarrufundaki kaynaklar ile elde edilen sulama, baraj, gölet gibi varlıkların değerinin mali tablolarda doğru olarak gösterilebilmesi için; söz konusu varlıkların yapımında kullanılan malzemelerin temini (boru ve boruların montajı için gerekli yedek parça alımı) için yapılan harcamaların ilgili varlık hesaplarıyla ilişkilendirilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Taşınmaz Satışlarında İlgili Taşınmazın Kayıtlı Değeri Yerine Satış Bedeli Kullanılarak Kayıtlardan Çıkarılması

Kamu idaresi tarafından 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre satışı yapılan taşınmazların, kayıtlı değeri yerine satış değeriyle kayıtlardan çıkarıldığı ve bunun sonucunda taşınmazın kayıtlı değeriyle satış bedeli arasındaki olumlu farkın gelir kaydedilmediği görülmüştür.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin maddi duran varlıklar hesap grubuna ilişkin işlemleri açıklayan 170'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde; amortisman ve değer düşüklüğü karşılığı ayrılmış olan maddi duran varlıkların, kayıtlı değeri üzerinden ayrılmış amortismanlar ile değer düşüklüğü karşılığı düşüldükten sonra kalan tutarın varlığın net değeri olduğu, söz konusu varlıkların amortismanına tabi olanlarında net değeri ile satış bedeli arasında fark olması durumunda, diğerlerinde ise kayıtlı değeri ile satış bedeli arasında fark olması durumunda, oluşan olumlu veya olumsuz farkın, ilgisine göre faaliyet gelir veya gider hesaplarının değer ve miktar değişimleri yardımcı hesaplarına kaydedilerek muhasebeleştirileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Yönetmeliğin, 250 Arsa ve Araziler Hesabının işleyişini düzenleyen 172'nci, 251 Yer altı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının işleyişini düzenleyen 174'üncü ve 252 Binalar hesabının işleyişini düzenleyen 176'ncı maddelerinde; satılan taşınmazların kayıtlı değerleri üzerinden kayıtlardan çıkarılması; arsa ve araziler için kayıtlı bedel ile satış bedeli arasındaki olumlu/olumsuz farkların 600 Gelirler/630 Giderler hesaplarına, diğer maddi duran varlıklar için satış bedeli ile net değeri arasındaki olumlu / olumsuz farkların 600/630 hesaplarına

kaydedilmesi gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca, satış bedellerinin ilgisine göre 100 Kasa veya 102 Bankalar hesabına ya da ilgili diğer hesaplara kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, satışı yapılan taşınmazların kayıtlı değeri yerine satış değeriyle kayıtlardan çıkarıldığı ve taşınmazın kayıtlı değeriyle satış bedeli arasındaki olumlu farkın gelir kaydedilmediği, bunun sonucunda mali tablolarda 600 Gelirler Hesabının olması gerekenden daha düşük görüldüğü tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; kamu idaresi tarafından 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre satışı yapılan taşınmazların, satış bedeli yerine kayıtlı değeriyle kayıtlardan çıkarılması ve taşınmazın kayıtlı değeriyle satış bedeli arasındaki olumlu/olumsuz farkın gelir/gider hesaplarına kaydedilmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bak Onar II Projesi Kapsamında Geri Ödenmesi Gereken Bakım Onarım Bedellerinin Eksik Tahsil Edilmesi

Bak Onar II Projesi kapsamında sulama tesislerinin bakım ve onarımının ortaklaşa yapılmasına ilişkin protokoller çerçevesinde tesisin işletme, bakım ve yönetim sorumluluğunu devralan kuruluş tarafından geri ödenmeyen ve/veya eksik ödenen taksit ödemelerinin olduğu tespit edilmiştir.

Sulama sistemlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla DSİ tarafından inşa edilerek işletmeye açılan ve bölge müdürlüklerinin mesuliyetinde bulunan sulama tesislerinin bakım ve onarımının ortaklaşa olarak yapılabilmesi için bölge müdürlükleri ile tesisin işletme, bakım ve yönetim sorumluluğunu devralan kuruluş arasında protokol imzalanmaktadır.

12.11.2009 tarihinde bakanlık oluruyla yürürlüğe giren Bak Onar II Projesi kapsamında imzalanan bu protokoller uyarınca sulama sistemlerinin bakım ve onarım çalışmalarının yapılması için ihtiyaç duyulan inşaat malzemesinin temini ve devralan kuruluş yetkililerine iş programına bağlı olarak teslim edilmesi ile işin projesine uygun olarak yapılması için gerekli kontrolörlük hizmeti DSİ tarafından verilmektedir.

Ayrıca, söz konusu protokollerin “Geri ödeme taksit sayısının hesaplanması” başlıklı 7.1’inci maddesinde özetle, DSİ tarafından karşılanan malzeme ve/veya yapılan işlere ait kesin hesap tutarlarının, işin bitimini takip eden yıldan başlayarak devralan kuruluş tarafından 3-10 yıl arasında taksitler halinde DSİ’ye ödeneceği belirtilmekte ve taksit tutarlarının nasıl hesaplanması gerektiğine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır.

İlgili protokollerin “Geri ödeme uygulama şartları” başlıklı 7.2’nci maddesinde ise; taksit ödemelerinin ait olduğu yılın aralık ayının son gününe kadar geri ödenmesi gerektiği, taksitlerin zamanında ödenmemesi durumunda genel hükümlere göre işlem tesis edileceği ve taksitlendirme şartları sona erdiği gibi borcun tamamının devralan kuruluş tarafından DSİ’ye defaten ödenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, Bak Onar II Projesi kapsamında, bakım onarım gideri DSİ tarafından karşılandığı halde, devralan kuruluştan eksik tahsil edilen ya da tahsil edilemeyen tutarların olduğu ve bu tutarlara ilişkin genel hükümlere göre işlem tesis edilmediği görülmüştür.

Sonuç olarak, Bak Onar II Projesi kapsamında sulama tesislerinin bakım ve onarımının ortaklaşa yapılmasına ilişkin protokoller çerçevesinde devralan kuruluşlardan tahsil edilmesi gereken bedellerin tahsil ve takip işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 2: İlave Katkı Payının Hesaplanmasında Kullanılan Yıllık Sisteme Verilen Elektrik Enerjisi Üretim Miktarının Hatalı Hesaplanması

Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 15’inci ve 19’uncu maddelerindeki hesaplamalarda kullanılan "sisteme verilen yıllık elektrik enerjisi üretim miktarı"nın hatalı hesaplandığı tespit edilmiştir.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu hükümlerine göre piyasada faaliyet gösteren veya gösterecek tüzel kişiler tarafından hidroelektrik enerji üretim tesisleri kurulması, işletilmesi ve üretim lisansları için; DSİ ile tüzel kişiler arasında Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca su kullanım hakkı anlaşmaları imzalanmaktadır.

Anılan Yönetmelik’in 15’inci maddesinde DSİ’nin elde edeceği gelirler arasında ilave katkı payı belirtilmiş olup, şu şekilde hesaplanmaktadır:

$$\text{İK}P = E \times K1 \times 3 / 10 \times 1 / 100$$

İK_P: İlave Katkı Payı

E= İlave santral için Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ) veya ilgili dağıtım şirketinden alınacak yıllık sisteme verilen enerji üretim miktarı (kWh)

K1= Ödemeye esas üretim yılında gerçekleşen Yıllık Aritmetik Ortalama Piyasa Takas Fiyatı (kr.)

Piyasa Takas Fiyatı (PTF): Gün Öncesi Piyasasına sunulan tekliflerin arz ve talebe göre eşleşmesi ile oluşan saatlik enerji fiyatı.

Ayrıca “E katsayısı”; ilave katkı payının hesabı dışında, Yönetmelik’in 19’uncu maddesine göre kot artırma ve kot kaydırma taleplerine ilişkin DSİ’nin elde edeceği kaynak katkı payının hesaplanmasında da kullanılmaktadır.

Yapılan incelemede; ilave katkı payı formülünde geçen ve yıllık sisteme verilen enerji üretim miktarını gösteren “E katsayısı” değerinin Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ) veya ilgili dağıtım şirketinden alınması gerekirken Elektrik Piyasaları İşletme Anonim Şirketi’nden (EPIAŞ) alındığı görülmüştür.

Sonuç olarak, ilave katkı payı hesabında kullanılan ve yıllık sisteme verilen enerji üretim miktarını gösteren E katsayısı değerinin hangi kaynaktan alınması konusundaki mevzuat ile uygulama arasındaki farklılığın giderilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Elektrik Üretim Anonim Şirketine (EÜAŞ) Devredilen Hidroelektrik Santrallerine İlişkin Gerekli İşlemlerin Yapılmaması

DSİ Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan ve enerji üretimi ile ilgili kısımları Elektrik Üretim Anonim Şirketine (EÜAŞ) devredilen hidroelektrik enerji üretim tesislerine ilişkin yapılan incelemelerde, söz konusu santrallere ilişkin su kullanım anlaşmalarının yapılmadığı, arazi devir işlemlerinin gerçekleştirilmediği, devredilen taşınır ve taşınmazlara ilişkin işlemler ile muhasebe kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

a) EÜAŞ’a devredilen hidroelektrik enerji santrallerine ilişkin su kullanım anlaşmalarının imzalanmadığı tespit edilmiştir.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun "EÜAŞ'ın hak ve yükümlülükleri" başlıklı 26'ncı maddesinin birinci fıkrasında; "EÜAŞ, DSİ bünyesindeki üretim tesislerini bu Kanun hükümlerine göre devralır, mülga Türkiye Elektrik Üretim İletim Anonim Şirketinden devralınan ve özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişilere devri yapılmamış üretim tesislerini kendisi ve/veya bağlı ortaklıkları ile diğer kamu üretim şirketleri vasıtasıyla işletir ya da gerektiğinde sistemden çıkarır." denilmektedir.

Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Taşınmazların EÜAŞ'ye devri" başlıklı 23'üncü maddesinde EÜAŞ ile imzalanması gereken su kullanım hakkı anlaşmalarına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Buna göre DSİ tarafından geliştirilen ve bu Yönetmelik kapsamında müracaat edilebilecek hidroelektrik enerji santrallerinin EÜAŞ'a devredilmesi durumunda söz konusu Yönetmelik kapsamında su kullanım anlaşması imzalanması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinin aksine, aşağıdaki tabloda ayrıntısı verilen hidroelektrik enerji santralleriyle ilgili su kullanım anlaşmalarının imzalanmadığı görülmüştür. Su kullanım hakkı anlaşmalarının imzalanmaması nedeniyle de katkı payı, ilave katkı payı, Havza Hidrolojik Gözlem, Değerlendirme ve Kontrol Hizmet Bedeli, ortak tesislere ait enerji payı yatırım bedeli, hizmet bedeli gibi gelirlerin de elde edilemediği tespit edilmiştir.

Tablo 4: Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmayan Hidroelektrik Santralleri

Santral Adı	Bulunduğu İl	Tipi	Kurulu Gücü (MW)	İşletmeci
HASAN UĞURLU	SAMSUN	BARAJ	500,000	EÜAŞ
SUAT UĞURLU	SAMSUN	BARAJ	69,000	EÜAŞ
SARIYAR H.P.	ANKARA	BARAJ	160,000	EÜAŞ
GEZENDE	İÇEL	BARAJ	159,375	EÜAŞ
HİRFANLI	KIRŞEHİR	BARAJ	128,000	EÜAŞ
KILIÇKAYA	SİVAS	BARAJ	120,000	EÜAŞ
DEMİRKÖPRÜ	MANİSA	BARAJ	69,000	EÜAŞ
ÇATALAN	ADANA	BARAJ	168,900	EÜAŞ
SEYHAN 1	ADANA	BARAJ	60,000	EÜAŞ
SIR	KAHRAMANMARAŞ	BARAJ	283,500	EÜAŞ
BERKE	OSMANİYE	BARAJ	510,000	EÜAŞ
KEPEZ 1	ANTALYA	KANAL	26,400	EÜAŞ

Bu itibarla, yukarıda bahsedilen hidroelektrik enerji santralleriyle ilgili su kullanım anlaşmalarının imzalanması gerekmektedir.

b) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Tarafından İnşa Edilmiş, İşletmeye Alınmış ve İşletmeye Alınacak Hidroelektrik Santrallerinin Enerji Üretimiyle İlgili Kısımları ve Bunların Mükemmel Cüzleri Olan Taşınmazların Elektrik Üretim Anonim Şirketine Devir İşlemlerine Ait Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında EÜAŞ'a devredilen 35 adet hidroelektrik santralin arazi devirlerinin ve tesis, makine ve cihazlar ile demirbaşlara ilişkin muhasebe işlemlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Anılan Yönetmelik'in "Devir esasları" başlıklı 8'inci maddesinin dördüncü fıkrasında; *"Devredilen tesislerin oturduğu zemin Hazine veya Orman Genel Müdürlüğünden DSİ'ye tahsis edilmiş ise bu araziler tahsis amacı dışında kullanılamaz. Kamulaştırma ile edinilmiş taşınmazların EÜAŞ'a devri söz konusu olduğu takdirde EÜAŞ adına tapuya tescili tashihi yapılır."* denilmiştir.

Ayrıca Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 178'inci maddesinde 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı'nın ve 182'nci maddesinde ise 255 Demirbaşlar Hesabı'nın işleyişi açıklanmış olup; tesis, makine ve cihazlar ile demirbaşların muhasebe kayıtlarından çıkış işlemlerinin bu hükümler doğrultusunda yapılması uygun olacaktır.

Sonuç olarak, kamulaştırılan arazilerin tashihi işlemlerinin, orman ve hazine arazilerinin devir işlemlerinin ve devredilen tesis, makine ve cihazlar ile demirbaşların muhasebe kayıtlarından çıkarılmasına ilişkin işlemlerin yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Taşınmazların Cins Tashihi İşlemlerinin Tamamlanmaması

Mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtları birbiri ile uyumlu olmayan taşınmazların olduğu ve bunlara ilişkin cins tashihi işlemlerinin tamamlanmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde "cins tashihi" kavramı; binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi şeklinde tanımlanmış; "Cins tashihi yapılması" başlıklı 10'uncu maddesinde, kamu idarelerinin mülkiyetlerinde, yönetimlerinde ve kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, tapu kayıtlarında cins tashihi yapılması için gerekli işlemlerin yapılması gerektiği; "Kayıt değişikliği işlemleri" başlıklı 11'inci maddesinde ise, kadastro, imar, ifraz, tevhid, cins tashihi, yüzölçümü değişikliği, kat mülkiyeti tesisi,

kamuya terk gibi nedenlerle taşınmazda meydana gelebilecek değişikliklerde kayıtların kapatılarak yeni kayıt tesis edilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, taşınmazların cins tashihi işlemlerine başlanıldığı ancak henüz tamamlanmadığı, dolayısıyla mevcut kullanım Şekilleri ile tapu kayıtları birbiri ile uyumlu olmayan taşınmazların bulunduğu görülmüştür.

2023 Yılı Sayıştay Denetim Raporunda yer verilen söz konusu hususun 2024 yılında da devam ettiği anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca, tapuda kayıtlı olan taşınmazların kullanım Şekilleri ile tapu bilgilerinin birbiri ile uyumlu hale getirilerek cins tashihlerinin tamamlanması gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Taşınmazların Cins Tashihi İşlemlerinin Tamamlanmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Düzeltilme işlemleri henüz tamamlanmadığından bulgu konusu yapılmıştır.
Taşınmazların Fiili Envanterinin Yapılmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Düzeltilme işlemleri henüz tamamlanmadığından bulgu konusu yapılmıştır.